

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsak četrtek.
Cena: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrit-
letno Din 8.—, inozemstvo
Din 64.—

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5
Telefon interurban 115

Cena inseratov: cela
stran Din 1400.—, pol stra-
ni Din 700.—, četrti strani
Din 350.—. Mali oglasi be-
seda Din 1.—, stalnim popust

Vojni hujskači.

Ob izbruhu svetovne vojne.

Starejšim, ki so bili priča izbruhu svetovne vojne, še bodo v živem spominu takratni vojni hujskači. Kmet-ske očete in sinove so vozili na razna bojna polja, na železniških postajah po mestih je kričala od Nemcev ter nemškutarjev nahujkana mladež: »Živela vojska! Doli z izdajalci! Zmaga je naša!«

Kmet v vojaški obleki je preklinjal vojno že pri izbruhu; a je moral molčati, sicer bi bil veleizdajalec. Bojne poljane so se pokrile z mrlji iz kmetijskih vrst. Grozote od nerazsodnih ljudi zahtevanega klanja so se gromadle dnevno in kdo je izpil kelih vojnih bridkosti do dna? Mar li oni, ki so pozdravljali ter zahtevali morijo? O ne! Ko so slišali o krvi ter smrti, so se poskrili kot ščurki. Živel so doma v zaledju na popolnoma varnih vojaških mestih, ali pa so si polnili žepe kot vojni liferanti in dobičkarji. Kmeti oče in sin, ki sta bila odločno proti vojni koj v začetku, sta klonila glave pod meč smrti; v domovini so izžemali kmetijske domove vojni hujskači z ovaduštvom ter vsemi mogočimi rekvizicijami. In tako je šlo leta in leta. Kmet je umiral na raznih frontah; doma pa so stradale in obupavale kmetijske matere z ubogo deco!

Ko je bilo vojno gorje na vrhuncu, se je upala edino Slovenska ljudska stranka pod neustrašenim voditeljem dr. Korošcem dvigniti klic: Morije mora biti konec, zahtevamo svobodo in svojo državo! Ko je šel klic po koncu vojne od ust do ust, je bil zopet kmet oni, ki se ga je oprijel in strl avstrijsko suženstvo.

Po uspeli Jugoslovanski deklaraciji so se vrnili ostanki naših očetov ter sinov na rodno grudo s sklepom in prisego: Vojna je največje gorje! Vojno klanje se mora preprečiti za vselej! V vsaki vojni je glavna žrtev kmet z življenjem in imetjem!

In ko se je rodila naša nova država, zavladal zaželjeni mir, so bili vojni hujskači oni, ki so kazali na kmeta vojaka, češ: zakaj si bil tako neumen, da si se boril. Doma bi bil ostal kot jaz in bi bil lahko imovit vojni dobičkar.

Današnji vojni hujskači:

Od prevrata do predkratkim je potihnil v naši državi klic po vojni.

Še-le sedaj, ko sta Radičeva in Pribičevićeva stranka v opoziciji, so zavalovili iz teh vrst klici: Na vojno!

Odkar nista Radič in Pribičević na vladi, ovirata s svojimi hujskarijami vsako uspešno parlamentarno delo. Ker jima ni uspelo, da bi bila strmo-glavila sedanjo vlado z vpitjem ter hujskarijo, jima je dobrodošla prilika, ko bi naj obravnavala skupščina Nettunske pogodbe.

O Nettunskih pogodbah smo pisali že v zadnji številki našega lista dve razpravi. Čitatelji in naši naročniki so lahko uvideli iz objavljenega, da ni nobenega vzroka vznemirjati javnost radi zgoraj omenjenih pogodb. Naš zunanji minister dr. Marinkovič je izjavil pred skupščino, da je hujskarija z Nettunskimi pogodbami navadna demagogija od strani opozicije. Kljub vsem pomirjevalnim izjavam iz vrst vodilnih vladnih krogov so pobunili radičevci in samostojni demokrati nerazsodno mladino po večjih mestih. Prišlo je radi hujskarij voditeljev Radičeve in Pribičevićeve stranke do žalostnih izgrediv med katerimi so se čuli klici: na vojno! Vlada je morala preprečiti nasilne nastope nerazsodnih ljudi, ker ve, kaj je vojna in kaj bi nam prinesla.

Kedo hujska sedaj po takorekoč komaj končanem svetovnem klanju zopet na vojno? Mar li kmet, ki tvori pretežno večino prebivalstva, nosi vsa davčna bremena, kojega sinovi služijo vojake? Ne in zopet ne! Zahteva po vojni se je rodila in buknila na dan iz ust voditeljev Radičeve in Pribičevićeve stranke, ki so bili vsi med svetovno vojno na varnem in ki bi bili tudi danes v slučaju vojne-ga gorja v ravno istem položaju!

Hujskati je lahko, nositi posledice demagogije, je druga!

Prepričani smo, da je naš slovenski kmet razsodnejši od neuke mestne mladeži in opozicionalnih zapeljivcev in bo ostal hvaležen notranjemu ministru dr. Korošču, da je zadušil klic ter vpitje po zopetni vojni. Treba si bo pa dobro zapomniti, kedo je obnovil zahtevo po zopetni vojni, ko se še niti zdaleč niso zacelile rane svetovne morije.

Naš pogumni kmet je obsojal zahtevo po svetovni vojni, on bo znal tudi prav oceniti sedajno nerazsod-

nost voditeljev Radičeve in Prebečevićeve stranke..

Dr. Korošec — ne Radič ali Pribičević — se je upal nastopiti med svetovnim klanjem za mir, on je znal in še bo znal preprečiti tudi v naši novi državi vojno nevarnost.

Iz ravnokar beleženih vrst pa lahko uvidi vsak, da so si vojni hujskači pred svetovno vojno in danes enaki za las! Naš kmet pa, ki je izpil kelih komaj končanega klanja do dna, bo znal tudi presoditi, da bi bilo uresničenje Radič-Pribičevićeve sedanje vojne hujskarije največje zlo za našo celo državo in posebej še za — Slovenijo!

Slovenski kmet je zaupal Slovenski ljudski stranki in njenemu voditelju in bo to storil tudi sedaj, ko gre za okrepitev in podaljšanje tokanj zaželjenega miru!

»Kri je tekla zaradi Italijanov«, je načel gospodar običajni nedeljski razgovor s svojimi pritelji. »Nedolžna kri mladih, nahujskanih dijakov.«

»Kako je to bilo?« so vpraševali prijatelji.

Gospodar, ki bere vsaki dan naš dnevnik »Slovenec«, ve o tem natančno vse, zato jim je razložil:

»Opozicija je hujskala po svojih listih do skrajnosti. V skupščini je razbila klopi in razsajala kot zdivjana žival. So pa mladi dijaki mislili, da morajo tudi oni dati duška svojemu domoljubju in javno pokazati, da so zoper Italijo. Tri dni so rogovilili po mestu Beograd. Na 30. maja zvečer pa so hoteli napraviti še posebno demonstracijo. Policija jih je razgnala. Dijaki pa so šli v kavarno »Ruski car«, tam so ponosili na ulico vse mize in stole in zadelali ulico na obe strani, da ni bil mogoč noben promet. Nato so znosili iz kavarne še vse kroznike, posodice ter kozarce, žlice, vilice in nože in so začeli vse to metati na policijo in na orožnike, ki so prišli policiji na pomoč. Ko jim je tega zmanjkalo, so pobirali kamenje in vse, kar jim je prišlo pod roke in s tem obmetavali policijo. Vjeli so tudi enega orožnika in njegovo kapo nataknili na visok drog. Pozivom policije so se seveda rogali in se odstranili niso ho-

teli. Pa je morala policija napraviti red. Prišlo je do spopada. Ranjenci so bili na obeh straneh. Devet orožnikov je bilo ranjenih iz revolverjev dijaštva. Zato so tudi ti oddali strel med dijaštvo, kjer je bilo še več ranjenih. Ker pa se dijaštvo le ni umaknilo, so poskusili še s tem, da so poklicali požarno brambo, ki je z mrzlici curki hotela ohladiti razburjeno mladino. Dijaki pa so navalili na gasilne vozove in jih hoteli odpeljati. Orožniki so sedaj navalili na uporno mladino in jo potisnili v kavarno »Ruski car«. Koliko je ranjenih in če je kdo smrtno ranjen, se prvi dan ni dalo ugotoviti, vendar so vsa poročila opozicije pretirana!

»Hujškači naj bi se postavili v prvo vrsto, če se jim že tako ljubi krvi«, je pripomnil invalid, ki ga je že ves teden grizlo v srcu, da se še najdejo taki politiki kot je Radič in Pribičević, ki hujškajo na vojsko!

»Da, da«, je nadaljeval gospodar, »ti ljudje, ki so nahujškali mladino, so bili na varnem! Ti so se skrili, kakor bi se poskrili tudi tedaj, če bi prišlo do vojske z Italijo, na katero sedaj hujškajo! Na vesti opozicije, ki je nahujškala te mlade fante, je vsa ta nesreča, ki jih je zadela!«

»Radič je menda res znorel«, je dostavil bivši radičevcevec, »saj hujška že tudi kmeta na punt! Bral sem, da hoče tekom poletja pognati kmete v boj zoper Beograd. Pripravlja velike demonstracije, hujška, naj srbski in hrvaški kmetje ne plačujejo več nobenega davka, naj se s silo upro. Ker se mu ne posreči, da bi pognal našo državo v vojsko zoper Italijo, pa hoče povzročiti krvoprelitje v državi sami!«

»Če so hrvaški kmetje res tako nesposobni, da bi se upirali s silo, ne morem verjeti. Še manj pa, da bi vlada Radiču pustila kaj takega, ker ve, da Radiču ne gre za drugo kot le za to, da si s Pribičevićem zopet pribori vstop v vlado. Tem ljudem je namreč začelo primanjkovati — denarja! Preje so ga jemali iz državnih blagajn, sedaj pa so že predolgo izven vlade!«

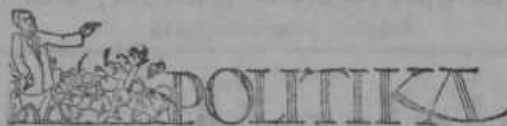
»Ja, pa kmeta v Srbiji in na Hrvaškem res odirajo! Strašne obresti mora plačevati!« je skušal zagovarjati hrvaškega kmeta bivši radičevcevec.

»Imaš prav! Hrvaški in srbski kmet sta izročena na milost in nemilost bank, ki jih res odirajo. Toda, zakaj pa Radič in Pribičević ne ustanovita zadrug, posojilnic, kakor jih imamo pri nas, zakaj ne pomagata — kmetu? Povem vam, da zato ne, ker so ravno njihove banke iste, ki jih odirajo! Liberalni kapitalisti in bankirji kmeta odirajo na eni strani, na drugi strani pa ga hujškajo po svojih političnih prijateljih Radiča in Pribičevića na upor, ker vedo, da bo potem kmet še bolj zalezal v stisko in ga bodo še lažje odirali!«

»Mi pač nimamo vzroka, da se upiramo! Davke so nam znižali, dohodnino odpravili, mir z Italijo zagotovili, posojilo najeli, da homo po-

popravili ceste, zajezili naše reke, zboljšali vinograde in travnike!« Tako so kmetje govorili. Gospodar je pa dejal: »Jaz pa svetujem upor! Uprimo se tej lažnjivi radičevski in demokratski politiki in upirajo naj se ji vsi njeni dosedanji somišljeniki med nami! Ta upor naj gre med kmeti; to bodi naše delo!«

»Na ta upor gremo vsi!«

V NAŠI DRŽAVI.

Demonstracije po celi državi. V vseh večjih mestih so se vršile demonstracije v zelo velikem obsegu. Najhujše so bile v Beogradu. O tem govorimo v zaglavju »Politični razgovori« podrobneje. Demonstracije so nastale vsled pretirane opozicije glede nettunskih konvencij in so imele namen, da poženejo našo državo magari v vojsko z Italijo. Pri demonstracijah so zažigali italijansko zastavo in sliko Mussolinija. Vlada je skušala te demonstracije obdržati v redu in miru, kar se ji je posrečilo povsod, le v Beogradu je nahujškana mladina povzročila spopad s policijo.

Vukičević ima popolno zaupanje. Opozicija je na dolgo in široko pisarila o tem, da Vukičević nima radikalnih poslancev za seboj. Nekateri so celo obtožnico spisali zoper njega in jo objavili. Vukičević pa je sklical za 31. maja popoldne klub radikalnih poslancev. Navzočih je bilo 105 poslancev. Zahteval je od njih zaupnico. In samo 15 poslancev je glasovalo za obtožnico, 90 poslancev pa stoji kot en mož za Vukičevićem. Če zdaj pogledamo onih 15, kdo so, vidimo, da so sami tisti, ki bi radi bili ministri, pa jih Vukičević ne sprejme v vlado, so svoj čas bili že v njej, pa so bili — korupcionisti.

Dr. Korošec dobil zaupnico. Opozicija hoče predvsem — Slovence izrinuti iz vlade in zato tako napada ravno dr. Korošca. Radič in Pribičević namreč pravita, da je Slovenija država v državi, ker dobiva razne ugodnosti za oblasti kot jih drugod ne. Ta dva hočeta omajati ravno stališče dr. Korošca. Dr. Korošec je na seji našega kluba dobil popolno zaupnico. Ve pa naj, da mu zaupa tudi ves slovenski narod, ki gleda njegovo veliko delo za mir in red.

Radič — osmešen. Radič sedaj silno hujška zoper nettunske konvencije. Listi pa so začeli priobčevati njegove govore, kako je hvalil te pogodbe, ko je bil v vladi, ki je te pogodbe podpisala. Ves svet se zdaj Radiču smeji, ker preklinja, kar je blagoslovljal.

Podpredsednik narodne skupščine umrl. Poslanec Davidovičeve stranke Radoslav Agatonovič, ki je bil sedaj tudi podpredsednik nar. skuščine, je nagloma podlegel pljučnici.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Vsa Evropa govori o našem sporu z Italijo. Ker so prišla poročila o demonstracijah na obeh straneh tako v Italiji kot v Jugoslaviji, v vse večje evropske liste, ni čuda, da se na splošno le o tem razpravlja. Nekateri so mnenja, da je bojaželjnost na obeh straneh tolika, da je pričakovati vojsko. Oni, ki pa bolj poznajo položaj, pa vedo, da so te demonstracije izvršile le mlade, nahujškane mase, zato stvari ne vzamejo resno. Dejstvo je, da o teh dogodkih že niti Društvo narodov ne bo razpravljalo.

Z zvezo držav okrog nas — ni nič! Italija je dolgo kuhala zvezo vseh držav okrog nas. Vendar je ta zveza propadla. Med Grčijo in Turčijo in tudi Bolgarijo so take razmere, da do dogovora ni prišlo. Ravno tako se ni posrečilo Rumunijo pridobiti zoper Jugoslavijo. Samo Albanija je italijanski stražar na Balkanu, pa še ta nestalen in je le toliko zvest, kolikor dobi — denarja!

Kdo bo v Nemčiji gospodar, se še zdaj ne ve. Gotovo pa je le eno, da tudi v Nemčiji pride vlada, ki hoče mir s sosedi. In to je glavno!

Anglieško-ruska pogajanja? Anglija se čuti primorano, da vendarle uredi gospodarska vprašanja z Rusijo.

Vatikan in Čehoslovaška sta zopet v dobrih odnošajih. Pred leti je zaradi izzivanja katoliške Cerkve papeški odposlanec zapustil Prago. Češkoslovaška vlada pa je spoznala na pako in je sprejela papeškega odposlanca z največjimi častmi. Tudi z dvorca je visela papeška zastava.

Vatikan in Jugoslavija. Ker je urejena zadeva glede zavoda sv. Hijeironima, se bo pristopilo sedaj k pogajanju za konkordat. Tako bo tudi naša vlada uredila to vprašanje in zasigurala katoliški Cerkvi v naši državi one pravice, ki ji gredo.

Sredi med nami.

Med dnevi, ki jih obhaja Cerkev z veliko zunanjo slovesnostjo, je tudi praznik presv. Rešnjega Telesa. Slovesne procesije se vijejo po mestnih ulicah, med travniki in polji zunaj na deželi, glasi se petje in godba, pokajo topiči, siplje se cvetje. Tako nas hoče opozoriti Cerkev ta dan na največji zaklad, ki ga ima naša vera, na največji zaklad, ki ga nosi zemlja, na Kristusa, ki živi pod podobo kruha med nami kot pravi Emanuel — Bog med nami. Je tudi zelo potrebna taka opozoritev. Ali ne veljajo tolikokrat tudi nam besede, ki jih je govoril Janez Krstnik judovskemu ljudstvu: Sredi med vami stoji, katerega vi ne poznate!

Da, sredi med nami, v vsaki naši cerkvi živi Kristus, naš Bog, naš Zveličar, a kolikokrat je, kakor da bi ga mi ne poznali, ne vedeli za njega!